

DIMENSIUNEA PRESIUNII FISCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN RAPORT CU PRACTICA UNIUNII EUROPENE

THE SIZE OF TAX PRESSURE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN RELATION TO THE PRACTICE OF THE EUROPEAN UNION

PREPELIȚĂ Valeria, studentă, **Specialitatea: FB**,
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova, Chișinău,
str. Strada Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 61
e-mail: prepelita.valeria@ase.md

Abstract. The actuality of the subject: Taxation plays a fundamental role in creating a fair society and building a sustainable economy. Through the prism of fiscal objectives, it tends towards the elimination of inequalities, the support of social mobility, the reduction of inequalities in terms of market income. Also, fiscal policy has a great influence on employment decisions, an essential attribution on investment levels, on the willingness of entrepreneurs to expand their activities, all these aspects stimulating more efficient economic growth. Thus, fiscal policies are evaluated by reference to four priorities:

- reducing inequalities;
- increasing investments;
- commitment to tax compliance.
- employment support;

The purpose of the research is to analyze the impact of fiscal policies and their prospective directions through the lens of fiscal pressure. In the research process, a diversity of investigation methods will be used: functional approaches (analysis of functions exercised and effects produced), retrospective analysis (historical approach), diachronic analysis (analysis of changes in the structure of the researched subject over time), research and comparison, abstraction scientific, synthesis, analysis (qualitative, quantitative, historical and systemic), the use of graphic methods, figures and tables in the exposition and representation of the studied economic processes.

The importance of the correct analysis of the purposes of fiscal reforms: The purposes of this paper play the role of a practical tool for improving the state's economic development strategy. Also, the analysis of fiscal pressure and their consequences is a factor for optimizing the activities that constitute the management of the national budget, economic resources and the determination of strategies.

Fiscal policy is the measures used by governments to stabilize the economy, particularly by manipulating the levels and allocations of taxation and government spending. Fiscal measures are frequently used in tandem with monetary policy to achieve certain forward-looking directions. The economic objectives of the fiscal policy are:

- to maintain a high rate of economic growth
- to obtain or maintain full employment,
- to stabilize prices and wages.
- The establishment of these goals as the own objectives of the governmental economic policy and the development of the instruments with which to achieve them are products of the 20th century. Fiscal policy deals with issues that are under the immediate control of the government. Depending on the state of the economy, fiscal pressure can achieve different objectives: its focus can be to restrict economic growth by mediating inflation or, in turn, to increase economic development by lowering taxes, encouraging spending on various projects that act as economic incentives. economic growth and the facilitation of borrowing and spending

Keywords: Fiscal pressure, Fiscal reforms, Budget receipts, Taxes, EA-19, UE-27, Republic of Moldova

JEL CLASSIFICATION: H2, H3, H11, F55

INTRODUCERE

Obiectivele cercetării: Definierea particularităților generale, conceptuale privind presiunea fiscală, prezentarea practicilor internaționale, analiza indicatorilor ce determina eficiența reformelor fiscale.

Subiectul investigat este presiunea fiscală și efectele acesteia în cadrul economiei Republicii Moldova.

Metodologia cercetării în particular pentru studiul reformei administrării fiscale, realizărilor și perspectivei acesteia presupune selectarea ariei de interes (Republica Moldova, Uniunea Europeană), studiul bibliografic și platformelor online ale autorităților specializate, conturarea unui plan de lucru, colectarea și analiza datelor experimentale, interpretarea rezultatelor și formularea concluziilor contextuale.

Baza informațională: Organele fiscale reprezintă autorități ale Serviciului Fiscal de Stat, responsabili de identificarea problemelor, analiza ariei problematice, constituirea unor reforme eficiente și implementarea lor sunt: Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, Inspectoratul fiscal de stat teritorial și/sau Inspectoratul fiscal de stat specializat aflate în subordonarea Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor. În cadrul analizei acestui subiect am recurs la paginile oficiale online ale acestor autorități printre care: Ministerul Finanțelor (mf.gov.md), Serviciul Fiscal de stat (sfs.md), Guvernul Republicii Moldova (gov.md), Biroul Național de Statistică (statistica.md), Instrumentul Bibliometric Național (ibn.isdsi.md).

Descrierea tezei: Impactul presiunii fiscale în Republica Moldova - este alcătuit din calcule de bază ce presupun analiza fundamentală a activității economice analiza structurii impozitelor și taxelor pentru anii 2017-2021. Rezultatele analizei sunt sistematizate de către autor în tabele și diagrame.

PRESIUNEA FISCALĂ ÎN RAPORT CU FISCALITATEA INTERNAȚIONALĂ

Presiunea fiscală este exprimată prin raportul dintre mărimea impozitelor încasate și produsul intern brut. În lipsa impozitelor societatea nu poate exista. Impozitele sunt stabilite și obligate prin Constituție și totodată necesitatea lor este definită de paradigma istorică. Indiferent ca se utilizează termenul de impunere, povara fiscală, coeficient fiscal, presiune fiscală, sarcină fiscală, rata prelevărilor obligatorii, contribuțiilor etc., ideea generală este aceea de a majora obligației față de stat cu consecința diminuării veniturilor individuale.

Rata presiunii fiscale sau rata contribuțiilor obligatorii este raportul dintre totalul impozitelor și contribuțiilor sociale efectiv încasate de administrația publică și produsul intern brut. Rata presiunii fiscale evidențiază aspectul confiscător al impunerii obligatorii, fără a ține cont de faptul că acestea sunt neincluse în circuitul economic sub forma cheltuielilor publice.

Rata presiunii fiscale este un indicator de măsurare a acelei părți din veniturile provenite din producție care trece printr-un proces obligatoriu de distribuție publică, în loc să fie lasată la liberul arbitru al inițiativei particulare. Cea mai mare parte a resurselor publice sunt povară fiscală și de aceea se impune definirea impozitului și precizarea conținutului său, atât din punct de vedere juridic și economic, cât și tehnic. În continuare se va efectua analiza presiunii fiscale în Republica Moldova în raport cu acest indicator la nivel internațional.

Concluzie în baza datelor: ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/economic-analysis-taxation/data-taxation_en: În urma analizei se atestă că cea mai mare presiune fiscală se este atestată în Danemarca, cu o valoare de 48,1% pentru anul 2021, în creștere cu 2,4 % față de anul 2017. Danemarca este urmată de Franța și Belgia cu o presupune fiscală în anul 2020 de 45,1% și respectiv 43,6 %..

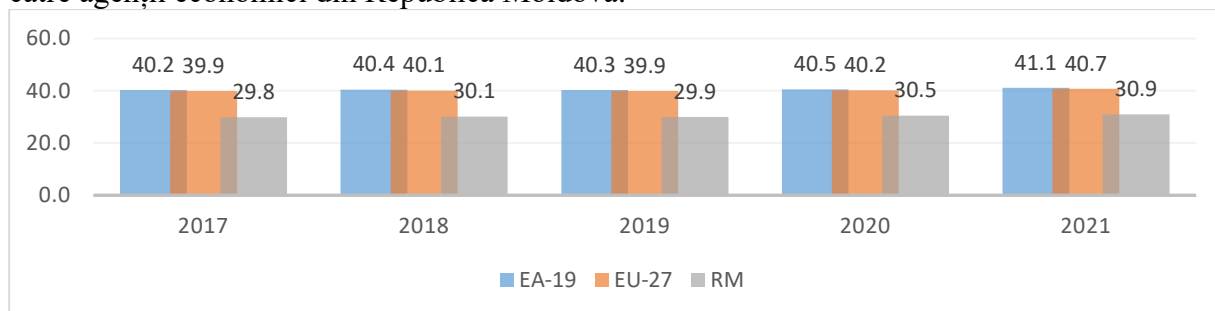
În analiza presiunii Uniunii Europene și Zonei Euro se identifică o povară fiscală de 40,7% și 41,1% pentru anul 2021. Republica Moldova a înregistrat o valoare a presiunii fiscale relativ mică în raport cu țările Uniunii Europene reflectând cota de 31,9% în anul 2021, fiind în creștere cu 2,2% față de anul 2017. Dacă e să includem RM în clasamentul țărilor UE cu privire la nivelul presiunii fiscale, atunci Republica Moldova se află pe locul 23 depășind Irlanda, România și Malta, Latvia și Bulgaria.

Tabelul 1.1. Dinamica ponderii impozitelor in presiunea fiscal a Republicii Moldova, anul 2017-2021 %(procente)

Indicatori	2017	2018	2019	2020	2021
1.Presiunea fiscală generală ,%	29,84%	30,11%	29,92%	30,50%	31,96%
Veniturile fiscale (mil.lei)	53 379	57 965	62 949	62 655	77 373
PIB (mil.lei)	178 881	192 509	210 378	205 432	242 078
2.1.Impozitele directe,%	6,52%	6,78%	6,85%	6,59%	7,44%
Impozitul pe venitul persoanelor juridice	2,28%	2,78%	2,55%	2,49%	2,48%
Impozitul pe venitul persoanelor fizice	2,04%	2,07%	1,89%	2,03%	2,12%
Impozite pe proprietate	0,31%	0,29%	0,28%	0,28%	0,31%
Alte venituri	1,89%	1,64%	2,13%	1,79%	2,54%
2.2.Impozite indirecte,%	14,65%	14,42%	14,33%	14,55%	15,5%
TVA	10,43%	10,60%	10,51%	10,55%	10,58%
Accize	3,33%	2,95%	2,96%	3,15%	4,12%
Taxe vamale	0,89%	0,87%	0,85%	0,85%	0,93%
3.Presiunea fiscală a contribuțiilor sociale, %	8,67%	8,91%	8,75%	9,36%	9,02%
CAS	6,63%	6,77%	6,48%	6,96%	6,70%
PAM	2,04%	2,14%	2,27%	2,40%	2,32%

Sursa: elaborat de autor in baza datelor: date.gov.md/ckan/ro/dataset/15071-raport-privind-executarea-bugetului-public-national

Concluzie: Tabelul nr 1 reflecta o creștere a presiunii fiscale în Republica Moldova cu 2,12 p.p în anul 2021 raportat la anul 2017. Cea mai mare pondere la presiunea fiscală totală o deține impozitele indirecte în mărime de 15,5% în anul 2021 fiind în creștere cu 0,85 p.p față de anul 2017. Presiunea fiscală formată ca rezultat a încasărilor la buget a impozitelor indirecte este urmată de cea a contribuțiilor sociale care în anul 2021 a atins un nivel de 9,02% fiind în creștere față de anul 2017 cu 0,35p.p. Chiar dacă în 2018 a fost înfăptuită reforma fiscală prin care a fost micșorată cota contribuțiilor sociale de la 23% la 18%, nivelul presiunii fiscale ale contribuțiilor sociale nu a scăzut, majorându-se cu 0,23 p.p până la 9,14% în 2021. Aceasta majorare denota că reforma fiscală și-a atins scopul de a oficializa salariile achitate în plic de către agenții economici din Republica Moldova.

Figura 1: Diagrama nivelului presiunii fiscale în EU-27, EA-19 și RM, an 2017-2021.

Sursa: elaborat de autor in baza datelor: ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/economic-analysis-taxation/data-taxation_en și date.gov.md/ckan/ro/dataset/15071-raport-privind-executarea-bugetului-public-national

Concluzie: În diagrama 1 se ilustrează o creștere ușoară a presiunii fiscale în EU-27 și EA-19 în perioada 2017-2021. Atât în Uniunea Europeană cât și în Zona Euro presiunea fiscală a înregistrat o creștere de 0.8 p.p. în anul 2021 față de anul 2017, de la 39.9% până la 40.7% în UE-27 și de la 40.2% până la 40,7% în EA-19.

Același evoluție este urmat și de Republica Moldova care a marit presiunea fiscală în 2021 față de 2017 cu 1,1 p.p. de la 29,8% până la 30,9%. Analizând datele obținute se constată

ca nivelul presiunii fiscale este direct proporțional cu nivelul dezvoltării economice, atestându-se o presiune mai mare în țările dezvoltate decât în cele în curs de dezvoltare.

Tabelul 1.2. Analiza nivelului ponderii tipurilor de impozite în presiune fiscal totală, anul 2021 %(procente)

Zona	Indicator	Impozite Directe	Impozite Indirecte	Contribuit sociale	Total
EU-27	Presiune fiscală, % din PIB	13,6	13,8	13,2	40,7
	Pondere, %	33,5	33,9	32,5	100
EA-19	Presiune fiscală, % din PIB	13,6	13,4	14,1	41,1
	Pondere, %	33,0	32,6	34,3	100
RM	Presiune fiscală, % din PIB	7,44	15,5	9,02	31,96
	Pondere, %	23,3	48,4	28,2	100

Sursa: elaborat de autor în baza datelor: https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/economic-analysis-taxation/data-taxation en și <https://date.gov.md/ckan/ro/dataset/15071-raport-privind-executarea-bugetului-public-national>

Concluzie: Tabelul de mai sus reflectă imaginea la nivelul UE și EA se atestă egalitate aproximativă între impozite directe, indirecte și contribuțiile sociale, astfel în țările UE presiune fiscală divizată pe tipuri de impozite variază între 13.4% pentru impozite indirecte și 13.6% pentru impozitele directe. Aproximativ aceeași situație se regăsește și în zona euro cu o mică înclinație de la impozite indirecte la contribuții sociale, presiunea impozitelor indirecte fiind 13%, iar a contribuțiilor sociale 14.3%.

În Republica Moldova, chiar dacă presiunea fiscală este mai mică în comparativ cu UE și EA se atestă o discrepanță majoră între contribuția celor 3 tipuri de impozite, astfel din totalul presiunii fiscale pentru anul 2021, cel mai mult îi revine impozitelor indirecte cu o pondere de 48,4%, fiind urmată de contribuțiile sociale cu 28,2% și impozitele directe cu 23,3%.

CONCLUZII

Eficiența reformei sistemului de impunere fiscală, sânt apreciate prin intermediul presiunii fiscale, care are o importanță economică. În mod firesc, orice reformă fiscală promovată tinde spre diminuarea presiunii fiscale ca mijloc de atingere a obiectivelor urmărite prin reformă. Deși au avut loc reforme majore în sistemul fiscal, povara fiscală rămâne a fi ridicată. O analiză mai atentă ne arată că creșterea presiunii se datorează în special creșterii presiunii pe seama impozitelor indirecte, deoarece cele directe au o tendință de diminuare pe parcursul perioadei de la proclamarea independenței până în prezent. Așadar, impunerea fiscală se atribuie în primul rând pe obligațiunea persoanelor fizice și ale consumatorilor. Este necesară un efort asidua de reformare și perfecționare perpetuă a mecanismului de impozit, în concordanță cu obiectivele și necesitățile economiei, prin evaluarea minuțioasă a beneficiilor ce le pot avea adoptarea unei precize direcții a reformei asupra societății. Făcând o totalizare a analizei reformei impozitelor și taxelor locale în Republica Moldova, am ajuns la formularea următoarelor finalități:

Necesitatea implementării reformelor fiscale rezultă din sistemul existent, care nu corespund exact cerințelor actuale și nu asigură în mod strict:

- repartizarea echitabilă a resurselor fiscale
- majorarea cotei de participare a impozitelor directe, ca element esențial în dezvoltarea sistemului fiscal

Asigurarea respectării acestor obligații a fost și rămâne un mecanism esențial pentru majorarea gradului de echitate a sistemelor fiscale. Este vorba despre folosirea pe deplin a puterii de care dispune autoritatea publică pentru a obliga contribuabilii să manifeste în mod corect. Aceasta include cooperarea transfrontalieră, audituri eficiente și accesul la informații și

la date operative, precum și proceduri rapide de recuperare. Mai mult decât atât, este esențial să se promoveze încrederea, transparența și o cultură a respectării obligațiilor fiscale prin diferite mijloace:

- acțiuni eficiente de comunicare destinate contribuabililor privind valoarea serviciilor prestate datorită veniturilor fiscale; monitorizarea și comunicarea rezultatelor activităților derulate de autoritățile fiscale;
- încurajarea contribuabililor să acționeze mai etic plătindu-și impozitele, organizarea de campanii de comunicare și educare pentru a explica de ce este important ca fiecare contribuabil să își plătească partea de impozite care îi revine în mod echitabil. Aceste măsuri ar trebui să aibă drept public-țintă în special tinerii, care sunt viitorii contribuabili;
- cooperarea cu întreprinderile pentru a îmbunătăți conformarea fiscală, utilizând, în același timp, aprecieri bazate pe economia comportamentală pentru a încuraja contribuabilii să acționeze în mod corect și la momentul potrivit.

În concluzie, în conștientizarea evoluțiilor și reformelor realizate, evaziunea fiscală și fraudă fiscală continuă să reprezinte o provocare majoră pentru Europa și pentru Republica Moldova. Prin urmare, combaterea evaziunii fiscale continuă să reprezinte o prioritate pentru Comisie, fapt reflectat în numeroasele inițiative din acest domeniu

BIBLIOGRAFIE

I. Publicații didactice și științifice

1. mf.gov.md/ro/buget/cadrul-bugetar-pe-termen-mediu, accesat 13.03.2023
2. ec.europa.eu/taxation_customs/system/files/2016-09/fiscal_blueprint_en.pdf accesat 14.03.2023
3. popeyeandcloudy.com/ro/ce-este-o-politica-fiscala-contractanta, accesat 09.03.2023
4. „The Advantages & Disadvantages of an Offshore Company”, Disponibil bizfluent.com/info-8400139-advantages-disadvantages-offshore-company.html, accesat 14.03.2023
5. „Analysts weigh up impact of Kering's Italian tax settlement” Disponibil: in.fashionnetwork.com/news/Analysts-weigh-up-impact-of-kering-s-italian-tax-settlement,1097930.html accesat: 15.03.23

II. Surse statistice

1. HYPERLINK "<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/92/politica-fiscala-general>" www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/92/politica-fiscala-general , accesat 09.03.2023
2. www.sfs.md accesat 16.03.2023
3. www.oecd-ilibrary.org/sites/427d2616-en/1/3/2/index., accesat 14.03.2023
4. www.statistica.md

III. Surse informaționale WEB

1. wikipedia, baza de informații Online.
2. HYPERLINK "https://ro.wikipedia.org/wiki/Politic%C4%83_fiscal%C4%83_expansionist%C4%83" ro.wikipedia.org/wiki/Politic%C4%83_fiscal%C4%83_expansionist%C4%83 , accesat 09.03.2023
3. wikicro.icu/wiki/fiscal_policy, accesat 09.03.2023

Coordonator științific: BERGHE Nadejda, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Strada Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 61
e-mail: berghe.nadejda@ase.md